

tól. Kegyelmes, mert az a célja, hogy még idejében a bűnbánatra, a megtérésre, azaz végül is az üdvösségre hívjon (60. old.). Isten szeretete nyilvánul meg általa. Az idős életkor, a megfertőződés kiemelt veszélye ezért lehet kegyelmes üzenet és édes tanítás a szerző számára és olvasói számára is.

John Piper megkapó imádsággal zárja kötetét (77–78. old). Az ebben megfogalmazott gondolatokat leginkább így lehet összefoglalni: az idős pásztor azt kéri Istentől, hogy adjon ébredést a pandémia által, hogy akik eddig nem öneki adtak dicsőséget, meg-

térjenek „a szív és értelem gyökeres megváltozásával” (vö. 61. old.), Isten népe pedig ébredjen fel szendergő állapotából, hogy Isten neve nagyobb lehessen szolgálói által.

A mű végén a jegyzeteket találjuk mindössze 15 hivatkozással. Ugyanakkor a szentírásbeli idézetek jegyzéke három és fél oldal, amely figyelemre méltó a könyv rövid terjedelmét tekintve.

Steiner József

Gleede, Benjamin (Hrsg.):

Theodoret von Kyros: Unterscheidung von Lüge und Wahrheit.

Abriss über die üblen Märchen der Häretiker.

Zusammenfassung der göttlichen Lehrsätze

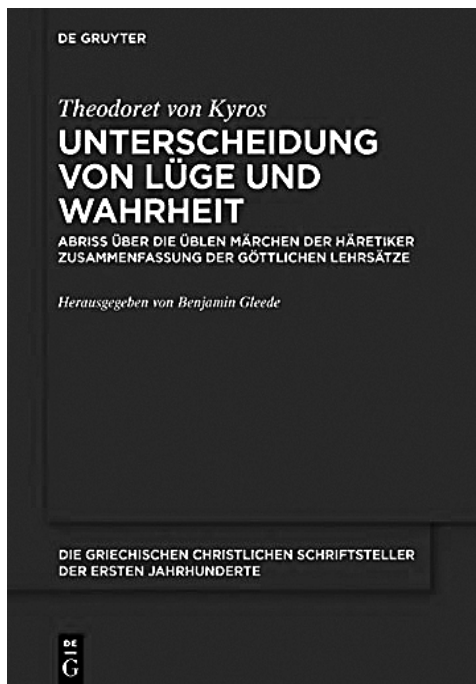
Die Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte.

Band 26. Walter de Gruyter, Berlin 2020, ISBN-10: 3110671360;

ISBN-10: 3110671360, 237 old.

A 2020 márciusában megjelent kötet Küroszi Theodórétosz (393–458) *Hæreticarum fabularum compendium* címmel ismertté vált művének kritikai kiadása. Ennek szövegét, amely a Silke-Petra Bergjan professzor által vezetett kutatási terv keretében jelent meg, Benjamin Gleede, a Zürichi Egyetem Teológia Karán működő Ókori és Középkori Egyháztörténet Tanszékének tudományos munkatársa és magántanára rendezte sajtó alá, illetve látta el szak szerű, világos és áttekinthető bevezetővel.

A kötet azt a címet viseli, amelyet a Kürosz püspökeként tevékenykedő szerző eredetileg szánt neki: *A hazugság és az igazság megkülönböztetése*. Alcíme: *Az eretnekek gonosz meséinek lerombolása. Az isteni tantételek bemutatása*. Ez a címválasztás világosan jelzi Küroszi Theodórétosz szándékát: a mű első négy könyve Simon Mágustól Eütükhészig mutatja be az első öt század szinte összes eretnekségét. Az ötödik könyvben, amely terjedelmében a mű mintegy felét teszi ki, az ógyházi teológiai tanítás nagyszerű össze-

foglalását tartalmazó szisztematikateológiai értekezést találunk.

A kiadott szöveget, illetve a hozzárendelt kritikai apparátust a kötet 73–222. oldalain olvashatjuk. Az előtünk álló kiadás szerkesztői, szöveg-gondozói több technikai megoldással is biztosítják Theodórétoz művének áttekinthetőségét. Világosan elkülönítik egymástól a művet alkotó öt könyv szövegét, és ezt a tartalomjegyzékben is jelölik. A könyveken belül nem csupán kiemelték az egyes fejezetek címét, hanem meg is számozták azokat. Az egyes oldalak a sorok ötösével történő számozását tartalmazzák, illetve a nemzetközileg elfogadott hivatkozási rendszer felismerésének megkönnyítéséért a Jaques Paul Migne által összeállított *Patrologia Graeca* megfelelő kötetének hasábszámát is feltüntetik az oldal-

margón. A kritikai apparátus egyrészt a kéziratokban jelentkező eltérő olvasatokat tartalmazza, másrészt pedig feltünteteti más óegyházi szerzők, illetve a Theodórétoz írásaiban fellelhető szövegpárhuzamokat is.

A szöveget 65 oldal terjedelmű bevezető tanulmány előzi meg, amelyben a szerző részletesen mutatja be Theodórétoz művét, szól a datálás kérdéseiről, a Theodórétoz által használt bibliai szöveg típusáról, illetve ismerteti és rangsorolja művének szövegtanúit is. A szerzőség kérdéséhez kapcsolódó legújabb szakvéleményeket szem előtt tartva a negyedik könyv Nesztorioszról szóló, utolsó előtti fejezetét Pszeudo-Theodórétoz: *Contra Nestorium ad Sporacium* címen közli, mint olyan szöveget, amely nagy valószínűséggel nem tulajdonítható Küroszi Theodórétoznak.

Küroszi Theodórétoz
(393–458)

A kötet végén három tárgymutatót találhatunk, amelyek közül egyik a műben idézett bibliai lókusokat, másik az ógyházi irodalmi műveket, a harmadik pedig a személynevek lajstromát tartalmazza.

Egyház- és dogmatörténészek számára fontos pillanat e kötet megjelenése, ugyanis ezáltal olyan mű kritikai kiadása készült el, amelyből az olvasó egyidejűleg ismerheti meg az ógyház legfontosabb eretnekségeinek törté-

netét és tanítását, és az egyház igazhitűnek nyilvánított tanítását. Küroszi Theodórétosz most megjelentetett műve az ötödik századi keleti teológiáról nyújt kor- és körképet, segít jobban megértenünk azt a világot, amelyben a harmadik és negyedik egyetemes zsinat korának atyái fejtették ki tanításukat, és védelmezni törekedtek azt, amit hamísítatlan bibliai igazságként ismertek fel.

Papp György